

Härjedalens kommun
Revisorerna

Datum
2020-06-02

Kommunstyrelsen

Granskning av orosanmälan

På uppdrag av kommunens revisorer har KPMG genomfört en granskning av orosanmälan.

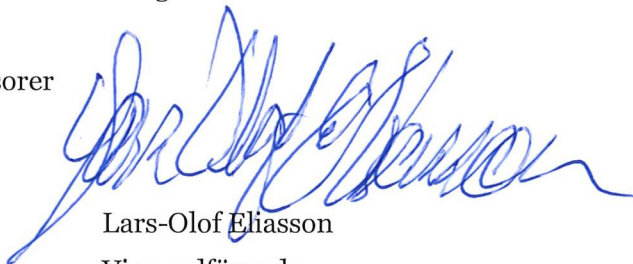
Fullmäktige och revisionen önskar att styrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser och rekommendationer som lyfts fram i rapporten.

Svar önskas senast den 30 september 2020. Av svaret bör framgå vilka åtgärder som planeras att vidtas och när de beräknas vara genomförda.

För Härjedalens kommuns revisorer

Folke Bäck
Ordförande

Lars-Olof Eliasson
Vice ordförande

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av orosanmälan

Rapport

Härjedalens kommun

KPMG AB

2020-06-02

Antal sidor 9

Härjedalens kommun
Granskning av orosanmälan

2020-06-02

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Organisation och styrning	5
3.2	Informationsinsatser för allmänhet	8
4	Slutsats och rekommendationer	9
4.1	Rekommendationer	9

1 Sammanfattning

Vi har av Härjedalens kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av orosanmälningar när ett barn far illa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att bedöma om anmälningsskyldigheten och rutinerna är kända, samt om arbetet bedrivs med tillräcklig intern kontroll.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att anmälningsskyldigheten och rutinerna i huvudsak är kända och tillämpas i verksamheterna.

Knappt 300 anmälningar har hanterats årligen gällande barn och unga upp till 18 år de senaste åren.

Vi bedömer att det finns ett strukturerat samarbete mellan skola och socialtjänst, där processer och rutiner i huvudsak är kända inom berörda verksamheter. Det sker regelbundna samverkansmöten mellan verksamheterna, som tillsammans med övriga kontakter mellan verksamheterna skapar förutsättningar för ändamålsenlig samverkan och informationsutbyte.

Vi saknar dock en tydlig systematik för att säkerställa att samtliga medarbetare inom förskola och skola har erforderliga kunskaper om anmälningsskyldighet och rutiner kring orosanmälan.

Vi bedömer att den information som finns via kommunens hemsida är tillgänglig och bidrar till att öka kunskaper till allmänhet.

Vi bedömer dock att det finns behov av att utveckla systematik och innehåll i informationen till barn, elever och föräldrar avseende såväl anmälningsskyldighet som den enskildes ansvar att anmäla till socialtjänsten.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att berörda medarbetare i förskola och skola har relevant kännedom om anmälningsskyldighet och tillhörande rutiner, se avsnitt 3.1.1.
- Utveckla information till barn, elever och föräldrar, se avsnitt 3.2.1.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Härjedalens kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av orosanmälningar när ett barn far illa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Barn som far illa eller riskerar att fara illa är ett gemensamt samhällsansvar. Oftast får socialtjänsten kunskap om sådana missförhållanden genom en anmälan. Många yrkesgrupper, bland annat personal i hälso- och sjukvården, tandvården och omsorgen, har anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagens kap 14 § 1. Anmälningsskyldigheten är absolut och kan inte delegeras till någon annan. Anmälan avser oro eller misstanke om att ett barn kan fara illa och det behöver inte finnas något bevis för att det är så. En sådan misstanke kan gälla allt från vanvård och vuxnas oförmåga till att ett barn bevittnar eller blir utsatt för våld eller andra övergrepp.

Risikfaktorer för barn och unga att fara illa kan grunda sig på miljön, som missbruk, ekonomisk utsatthet eller våld i familj och nätverk. Det kan också vara egen funktionsnedsättning eller förälder med sjukdom eller funktionsnedsättning, bristande skolgång eller eget beteende som begynnande missbruk eller kriminalitet.

Härjedalens kommuns revisorer bedömer att det finns *risk* för att barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa inte uppmärksammas om berörd personal inte har kännedom om anmälningsskyldigheten och vilka rutiner som gäller. Revisorerna bedömer att det är av *väsentlighet* att utsatta barn och unga får stöd så tidigt som möjligt.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen har syftat till att bedöma om anmälningsskyldigheten och rutinerna är kända, samt om arbetet bedrivs med tillräcklig intern kontroll.

Vi har därför granskat:

- om processen för orosanmälningar och tillhörande rutiner är tydliggjord och känd
- om det finns rutiner för att upptäcka om någon verksamhet inte anmäler i den omfattning som bedöms trolig
- om det sker ett arbete för att öka medvetenheten hos medarbetare om anmälningsskyldigheten.
- om det görs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om att anmäla misstankar om att barn far illa.

Granskningen avgränsas till att omfatta verksamheterna individ- och familjeomsorg, förskola och grundskola.

Granskningen avser kommunstyrelsen.

Härjedalens kommun
Granskning av orosanmälan

2020-06-02

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Socialtjänstlagen 2001:453, kap 14 § 1
- Skollagen 2010:800, kap 29 § 13
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av dokument så som samverkansrutiner, rutiner inom socialtjänst, och handlingsplaner inom förskola och skola.
- Intervjuer med IFO-chef och rektor.

Rapporten är faktakontrollerad av berörda förvaltningschefer samt intervjuade tjänstepersoner.

3 Resultat av granskningen

3.1 Organisation och styrning

Socialförvaltningens hantering av anmälningar sker av socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen (IFO). Knappt 300 anmälningar har hanterats årligen gällande barn och unga upp till 18 år de senaste åren, och statistik för de första månaderna under år 2020 visar på samma volym ärenden.

Skyddsbedömning och förhandsbedömning görs av mottagningen, och i de fall utredning inleds överlämnas ärendet till barngruppen. Skyddsbedömning ska göras inom 24 timmar och förhandsbedömning inom 2 veckor.

Socialkontoret är tillgängligt vardagar kl 10 – 15. Övriga tider nås socialjouren via larmnumret 112. Syftet med socialjouren är att hantera akuta ärenden som inte kan vänta till nästa vardag. Det gäller akuta ärenden rörande barn, omhändertagande enligt LVU¹ och LVM² samt familjerelaterat våld. Bemanning av socialjouren sker genom beredskap i hemmet, och för närvarande pågår samtal med Bergs kommun om förutsättningar för eventuell samverkan.

Rutiner för mottagningsarbetet finns dokumenterad och är tillgänglig inom hela avdelningen, och är framtagen i samråd med berörda medarbetare.

Socialtjänsten och skolan har tagit fram och uppdaterat samverkansrutiner³ som beskriver syfte och utgångspunkter för samverkan samt gemensamt överenskomna arbetssätt. Aktuell kunskap och information om varandras uppdrag och arbete utgör en viktig grund för samverkan. Två gånger per år ska ett samverkansmöte genomföras, där elevhälsa rektorer, socialtjänst och familjeteam deltar. På dessa möten har enligt intervjuade bl.a. orosanmälningar diskuterats, liksom annan samverkan och informationsutbyte mellan skola och socialtjänst. I och med arbetet med uppdateringen av samverkansrutinerna har samverkansarbetet aktualiserats och blivit mer konkretiserat. Intervjuade uppger att dialog och samarbete har förbättrats betydligt på senare tid.

Socialtjänsten och elevhälsan har löpande kontakter, vilket är ett sätt att uppmärksamma och följa upp eventuella uppkomna situationer och behov både på individ- och grupp nivå. Det finns också en naturlig variation i antal anmälningar över tid mellan olika förskolor och skolor. Enligt intervjuade görs ingen systematisk uppföljning av anmälningar, men exempelvis uppmärksammas inom IFO om det sker volymförändringar i olika typer av ärenden då det också kan påverka vilka stödinsatser som behöver finnas tillgängliga.

Därutöver finns även en ungdomsgrupp som träffas fyra gånger per år, där även andra aktörer deltar som regionen, polis och kyrkan. Där delas bland annat aktuell lägesinformation med varandra, som exempelvis kan utgöra grund för riktade insatser.

¹ Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

² Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

³ Samverkansrutiner mellan skola och socialtjänst, Barn från 1 år till utgången av gymnasiet. Daterad 2019-08-29.

2020-06-02

Respektive rektor ansvarar för att samtliga anställda på förskolan/skolan känner till anmälningsplikten och anmälningsrutiner, som finns dokumenterade i handlingsplaner för förskola respektive skola⁴. Enligt intervjuade ansvarar rektor för att handlingsplanen tas upp årligen på arbetsplatsträff, och uppges även ha diskuterats på rektorsträffar.

Det finns möjlighet att konsultera socialtjänsten kring en eventuell orosanmälan, även anonymt, vilket uppges fungera bra. Enligt intervjuade är det också vanligt att rektor, lärare och elevhälsopersonal samråder i samband med att det blir aktuellt att göra en eventuell orosanmälan.

I vissa fall erbjuder socialtjänsten anmälaren att delta på ett anmälningsmöte där även barn och vårdnadshavare deltar, som en del i förhandsbedömningen. Det kan också ofta bidra till att undanröja eventuella problem med samtycke, även om samtycke sällan utgör ett problem enligt intervjuade. Enligt intervjuade ser socialtjänsten även ett utvecklingsområde i att nyttja barnets/familjens nätverk mer, där skolan ofta utgör en viktig och naturlig del. Därför har även utbildning i systemteori genomförts inom hela individ- och familjeomsorgen.

Socialtjänsten informerar den som gjort anmälan om att anmälan tagits emot, men ger inte rutinemässigt återkoppling till anmälaren om utredning inleds eller ej. Däremot kan anmälaren själv ta kontakt med socialtjänsten för att få reda på detta. Enligt intervjuade har dock sådan information getts i vissa ärenden på senare tid. Möjligheten till återkoppling gäller endast när orosanmälan genomförts i tjänsten.

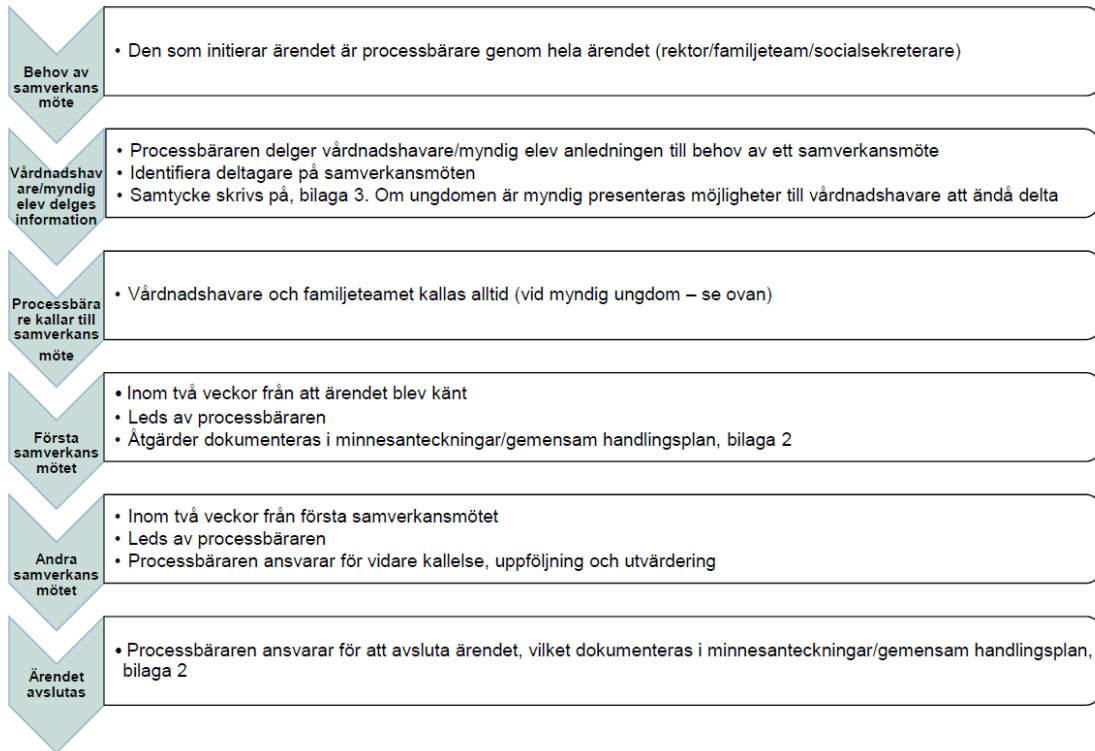
Socialtjänstens öppenvård (familjeteamet) skickar i början av varje läsår ut aktuellt material till förskolor och skolor gällande tillgängligt föräldrastöd. Enligt samverkansrutinen ska även annat informationsmaterial som kan vara av värde för förskolor och skolor skickas ut.

Då någon av parterna upptäcker att ett behov av samverkan finns har "Samverkansmodellen" utformats som en del av samverkansrutinerna, se figur nedan. Denna beskriver det övergripande processflödet och tydliggör bl.a. processbärandens (initiativtagarens) ansvar för drivningen av ärendet. Det har även enligt intervjuade medfört att begäran om samtycke ingår som en naturlig del redan tidigt i processen och görs betydligt oftare nu än tidigare. Vi har inte uppfattat att någon uppföljning av samverkansmodellen har genomförts.

---

⁴ Handlingsplan för förskola respektive skola då man känner oro eller misstänker att barn/elever far illa. Båda handlingsplanerna är daterade 2015-08-18.

Figur: Samverkansmodellen, hämtad ur Samverkansrutiner mellan skola och socialtjänst.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att det finns ett strukturerat samarbete mellan skola och socialtjänst, där processer och rutiner i huvudsak är kända inom berörda verksamheter. Det sker regelbundna samverkansmöten mellan verksamheterna, som tillsammans med övriga kontakter mellan verksamheterna skapar förutsättningar för ändamålsenlig samverkan och informationsutbyte.

Vi saknar dock en tydlig systematik för att säkerställa att samtliga medarbetare inom förskola och skola har erforderliga kunskaper om anmälningsskyldighet och rutiner kring orosanmälan.

3.2 Informationsinsatser för allmänhet

Enligt socialtjänstlagens 14 kap 1c § framgår att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.

På kommunens hemsida finns kontaktinformation på flera olika sidor gällande orosanmälningar, och på en sida finns särskilt utförlig information om hur man kan gå tillväga⁵. Anmälan kan ske genom besök, telefonsamtal och e-post. Det finns även länk till en ifyllbar pdf-blankett som kan användas.

Enligt samverkansrutinen bjuds familjeteamet in vid ett tillfälle under varje barns/elevs förskole-, lågstadie-, mellanstadie-, högstadie- och gymnasietid. Enligt intervjuade sker detta ibland, men inte med systematik. Det sker enligt intervjuade ingen regelmässig information om anmälningsskyldigheten på exempelvis föräldramöten.

3.2.1 Bedömning

Vi bedömer att den information som finns via kommunens hemsida är tillgänglig och bidrar till att öka kunskaper till allmänhet.

Vi bedömer att det finns behov av att utveckla systematik och innehåll i informationen till barn, elever och föräldrar avseende såväl anmälningsskyldighet som den enskildes ansvar att anmäla till socialtjänsten.

5

<https://kommun.herjedalen.se/stodochomsorg/individochfamiljeomsorg/stodtillbarnochfamiljer/misstankeomattbarnellertonaringfarilla>

Härjedalens kommun
Granskning av orosanmälan

2020-06-02

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att anmälningsskyldigheten och rutinerna i huvudsak är kända och tillämpas i verksamheterna.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att berörda medarbetare i förskola och skola har relevant kännedom om anmälningsskyldighet och tillhörande rutiner, se avsnitt 3.1.1.
- Utveckla information till barn, elever och föräldrar, se avsnitt 3.2.1.

Datum som ovan

KPMG AB

Mikael Lindberg
Kommunal revisor

Oskar Nordmark
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.